

Matrix – Øko-Bornholm

Et samarbejde mellem producenter, forarbejdning og afsætning

Af Henning Hervik

Der tales meget om samarbejde mellem økologiske landbrug. Det vil være en fordel for alle, men teorien skal også anvendes i praksis. På Bornholm kender økologerne til nødvendigheden af, at de kan samarbejde indbyrdes. De økologiske landmænd ved, at det er livsvigtigt at holde en dialog i gang mellem dem og forarbejdningsleddet. Uden dialog kan mælkeproducenterne f.eks. blive nødt til at finde grovfoder uden for øen – og det er alt for dyrt. Dialogen holdes i gang i en erfagruppe, hvor 10 af økologerne deltager sammen med repræsentanter for forarbejdningsleddet. Her er samarbejdet en del af deres hverdag.

Erfaringer

I 2010 har der været mange eksempler på at de samarbejdende økologer har taget udfordringerne op og løst dem. Jeg vil her beskrive nogle af dem. 1) Økologisk grovfoder til ny-omlægger, 2) Konsumkorn til Valsemøllen 3) Samarbejde om import af foderkorn.

1) Den 1/12 2010 omlagde I/S Dalshøj sine 150 køer og det kræver som bekendt at der styr på den økologiske grovfoderforsyning. De øvrige økologer dyrker en del hvidkløver til frø, som de normalt afpudser i maj-juni. En økolog ønskede at bortforpagte sine arealer med grovfoder. Desuden valgte en tredje økolog at lade sit kløvergræs ligge et år mere. I/S Dalshøj fik på den måde mulighed får at høste tilstrækkeligt med grovfoder. I/S Dalshøj startede omlægningen af sine marker 1/9 2009 og kunne derfor høste økologisk (omlægning) silomajs på 45 ha. Majsudbyttet blev noget over det forventede. Det betød så at 19 ha majs er blevet solgt til Stålegård (øens anden økologiske mælkeproducent). Herved bliver Stålegårds behov for import af foderkorn reduceret med mere end 125 t.

2) Bornholms Valsemølle har gennem årene vist sig at være en rigtig god samarbejdspartner for økologerne på Bornholm. Gennem sit tætte samarbejde med økologerne på øen er det lykkedes at få solgt al det konsumkorn, som økologerne kan producerer. Valsemøllen kan dog sælge mere, hvilket skaber lidt af et dilemma. Skal konsumkornet presse foderproduktion ud eller skal der importeres til øen? Økologerne har taget emnet op i deres samarbejde, og det har resulteret i at der bliver dyrket mere konsumkorn af de sorter, som møllen vil have.

[Indsæt billede af Bornholms Valsemølle – billedet sendes først mandag d.25/10]

3) Foderkorn til husdyrene mangles efter denne sæson hvilket bl.a. skyldes at høsten af konsumkorn i 2010 gav tilfredsstillende brødkvalitet over hele linien. En anden årsag til at der mangler foderkorn på Bornholm er at det økologiske areal endnu ikke er stort nok. Normalt vil alle 2.års omlægningsarealer og et skifte i de færdigomlagte bliver anvendt til dyrkning af foderkorn (oftest byg/ært). Netto skal der importeres ca. 500 t foderkorn til Bornholm inden næste høst. Her er mælkeproducenterne i gang med at finde leverandører og få koordineret transporten, så den bliver billigst mulig. Fremadrettet er der bestræbelser for at få flere nye arealer ved at blive lagt om til økologisk drift.

Der samarbejdes desuden omkring arbejdskraft, maskinarbejde, lagring og i nogen tilfælde også om at finde nye produkter til forarbejdning.

Hvad kendetegner gruppen

Den arbejder meget selvstændigt, men påskønner at få støtte fra konsulenten. Alle erkender at samarbejde er nødvendigt og at de alle har glæde af det. Alle holder fast i selvejet og ydelser mellem økologerne – hvad enten det er timer, maskinarbejde eller produkter, faktureres. Fastsættelse af priser sker mellem de enkelte parter. Gruppens medlemmer er åbne og ærlige overfor hinanden. Gruppens medlemmer er meget interesseret i at tage ved lære af hinanden, og betyder at det generelle niveau i gruppen hæves.

Der er gode muligheder for at regne på om der er balance mellem udbud og efterspørgsel af økologiske produkter på Bornholm. De seneste overslag viser at der stadig mangler omlægning af 100-125 ha, før der er balance. Det betyder bl.a. at de nuværende økologer til forpagter og omlægger mere jord.

[De efterfølgende fakta bokse kan indsættes hvor de passer ind]

[Fakta boks 1]

Bornholms økologi i tal

- De er 29 aut. økologer
- 1.130 ha (3,5 % af øens landbrugsareal) drives økologisk
 - 9 af økologerne driver tilsammen 1050 ha
- Pr 1/11 2011 er der 410 økologiske malkekøer (8 % af øens malkekøer)

[Fakta boks 2]

Lokal forarbejdning

- Bornholms Mælk
- Bornholms Valsemølle
- Regionale virksomheder laver økologisk:
 - Øl
 - saft
 - Pasta
 - Olie
 - Is
 - Cider/most

Lokale virksomheder, som ønskes

- Slagtehus
- Øko-Bageri